

Näkökulmia tehtäviin ja kuviin

Tehtävä 1

Valitse kolme syytä, joita pidät todennäköisempinä Rooman hajoamiseen. Perustele.

- Olennaista on, että opiskelija ajattelee itse, eikä se, että hän päätyy valitsemaan juuri tietyt syyt.
- valtiollispoliittiset tekijät: sisällissodat, valtakunnan sisäinen hajanaisuus, kilpailu vallasta, vihamieliset naapurikansat
- talous: inflaatio, maatalouden ongelmat, tavarapula, menojen ja tulojen epäsuhta
- muut selitykset: taudit, moraalinen rappio, uskonnolliset muutokset

Tehtävä 2

Miksi valloitusotien loppuminen ajoi Rooman talousvaikeuksiin?

- Sotilaita ei enää tarvittu uusiin valloituksiin, mutta armeijan ylläpito edellytti edelleen paljon varoja.
- Myös pääkaupungin valtavat menot säilyivät.
- Kun uusia alueita ei enää valloitettu, tavaraa ei saatu niin paljon Roomaan.
- Yhteiskunnan kannalta tärkeitä orjia ei myöskään saatu lisää.

Tehtävä 3

Tee käsitekartta Rooman hajoamisen syistä.

Käsitekartan avainsanoja

- taloudelliset syyt: inflaatio, maatalouden ongelmat, tavarapula, menojen ja tulojen epäsuhta
- valtiollispoliittiset tekijät: sisällissodat, valtakunnan sisäinen hajanaisuus, kilpailu vallasta, vihamieliset naapurikansat
- muut selitykset: taudit, moraalinen rappio, uskonnolliset muutokset
- Hajoamisen tarkastelu eri näkökulmista:
  - katastrofi vai rappio
  - sisäiset ja ulkoiset syyt
  - jatkuvusteoria

Tehtävä 4

Arvioi, mitkä Rooman rappiota selittävät tekijät voisivat aiheuttaa nykyistenkin yhteiskuntien tuhoutumisen.

- valtiollispoliittiset tekijät: sisällissodat, valtakunnan sisäinen hajanaisuus, kilpailu vallasta, vihamieliset naapurikansat
- talous: inflaatio, maatalouden ongelmat, tavarapula, menojen ja tulojen epäsuhta
- muut selitykset: taudit, moraalinen rappio

Tehtävä 5

Lue oheinen historian yleistöksessä ilmestynyt kirjoitus Rooman tuhon selityksistä eri aikoina. Ensimmäinen teksti koskee 1700-luvun tulkintaa, toinen 1900-luvun alkua.

a) Miten selitykset heijastelevat oman aikakautensa arvoja ja asenteita?

- Gibbon korostaa kristinuskon merkitystä Rooman tuhon syynä. Hänen mielestään uusi uskonto vei roomalaisten ajatukset tuonpuoleiseen elämään ja heikensi roomalaisia.
- Gibbon oli valistusajan historioitsija. Valistus korosti järkeä ja arvosteli yhteiskunnan epäkohtia, uskontoa ja kirkon valtaa.
- Rostovtsev korostaa kansalaisten tyytymättömyyttä tuhon syynä. Yhteiskuntaluokkien erot olivat liian suuret, mikä aiheutti kapinointia.
- Rostovtsev on venäläinen historioitsija, joka kirjoitti teoksensa kommunistisessa Neuvostoliitossa. Neuvostoliitossa marxilainen historiankirjoitus heijastui historiantulkintoihin. Niissä korostettiin muun muassa yhteiskuntaluokkien välisiä varallisuuseroja.

b) Pohdi, mitä selitykset kertovat historian luonteesta.

- Historian tulkintoja on useita ja ne eroavat toisistaan välillä melko paljon.
- Historian tulkinnat ovat sidoksissa aikakauteen ja poliittiseen ilmapiiriin, jossa tutkijat elävät.
- Tutkimusten lähtökohtiin ja kysymyksenasetteluun saattavat vaikuttaa omat arvot ja poliittinen painostus.
- Tulkinnat eivät ole absoluuttisia totuuksia vaan tutkijoiden näkemyksiä historian tapahtumista.

Taitoaukeama: Näkökulmia tekstidokumentin käsittelyyn

Tehtävä

a) Miten roomalaiset suhtautuivat Vesuviuksen purkaukseen? (6 p.)

- Vesuviuksen purkauksen kokeneet ihmiset suhtautuivat tilanteeseen monin eri tavoin.
- He yrittivät suojautua tulivuoren tuholta eri keinoin.
- Osa mietti pakenemista meren kautta.
- Tilanne oli niin outo, etteivät ihmiset osanneet päättää, pitäisikö pysytellä sisällä ja välttyä taivaalta putoavilta hohkakiviltä vai oleskella ulkona, koska talot tärisivät.
- Ihmisten epätietoisuus näkyy dokumentissa: dokumentin kirjoittajan Plinius nuoremman eno Plinius vanhempi kävi tarkkailemassa, oliko tuuli tyyntynyt merellä.
- Lopulta tilanne sai monet ihmiset pakenemaan.

b) Arvioi dokumentin luotettavuutta lähteenä. (4 p.)

- Plinius nuoremman kirjeet ovat aikalais- ja silminnäkijälähde, eli kirjeet on kirjoitettu Vesuviuksen purkautumisen aikaan.
- Hän on ollut itse paikalla, mikä lisää lähteen luotettavuutta.
- Voi olettaa, että hän kertoo totuuden kokemastaan, koska ei ole syytä, miksi hän olisi toiminut toisin.
- Toisaalta hän voi muistaa tapahtumat väärin tai jostain syystä värittää tarinaa.

c) Miten luonto rajoitti tai antoi edellytyksiä ihmisen elämälle antiikin Kreikassa ja Roomassa? (10 p.)

Rajoitti:

- Kreikan luonto oli karu ja vuoristoinen, joten kreikkalaisten oli sopeuduttava näihin oloihin.
- Kreikkalaiset pahensivat tilannetta itse, sillä puiden liikahakkuu ja eläinten laiduntaminen aiheuttivat eroosiota.
- Kreikkalaiset sopeutuivat luonnonolosuhteisiin esimerkiksi viljelemällä oliivipuita ja viiniköynnöksiä.
- Myös roomalaiset hakkasivat puunsa ja saivat aikaan eroosiota. Roomalaiset toivat laivoilla puutavaraa esimerkiksi nykyisestä Libanonista.
- Kreikkalaiset perustivat siirtokuntia saadakseen viljaa.
- Rooman valloitusten yhtenä syynä oli viljan saannin turvaaminen.
- Talvimyrskyt rajoittivat purjehtimista Välimerellä.

Antoi edellytyksiä:

- Ilmasto oli suotuisa esimerkiksi oliivien ja viinirypäleiden viljelyyn.
- Välimeri oli tärkeä kulkuväylä.
- Kreikka ja Rooma hankkivat Välimeren kautta välttämättömiä hyödykkeitä, kuten viljaa, puuta, metallia ja orjia.
- Rooman sijainti keskellä Välimerta edesauttoi imperiumin rakentamista.
- Kalastus Välimerellä oli tärkeä elinkeino.